

אף מלוחה הרי היא כפקדון, שאין היא מ-ב מקודשת אלא אם יש עדיין בעין שוה פרוטה מן המעות שנתן לה.

ותיקשי לרב: הרי עד כאן לא פליגי תנא קמא ורבי מאיר, אלא, דמר — תנא קמא — סבר: מלוחה אף על גב דלא נשתייר הימנח שוה פרוטה, הרי היא מקודשת, ומר — רבי מאיר — סבר: אם נשתייר הימנח שוה פרוטה, אין, ואי לא נשתייר הימנח שוה פרוטה, לא —

אבל דבולי עלמא — בין תנא קמא ובין רבי מאיר — סוברים: המקדש במלוחה כשהמעות עדיין בעין, הרי היא מקודשת; ותיקשי לרב! (1)

אמר תירץ רבא: ותסברא, הא מתרצתא היא, הא משבשתא היא [וכי סבור אתה שברייתא זו מתוקנת, והרי מיניה וביה מוכח שברייתא משובשת היא]!! ובהכרח צריכים אנו לפרשה באופן אחר מכפי שנשנתה בבית המדרש, ושוב לא תיקשי לרב!

מועט הוא ביחס למנה כסיפא לה מילתא למיתבעיה לדעת תנא קמא, אבל מנה חסר תשעים ותשע כאופן שעוסק בו רבי אלעזר, אפילו תנא קמא מודה דלא כסיפא לה מילתא למיתבעיה.

מיתיבי לרב שאמר: המקדש במלוחה אינה מקודשת, ואפילו כשהמעות עדיין בעין:

האומר לאשה: "התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך", והלכה האשה ומצאתו לפקדון שנגנב או שאבד:

אם נשתייר בידה הימנח [מן הפקדון, שלא נגנב או נאבד] שוה פרוטה, הרי זו מקודשת באותה פרוטה; (12) ואם לאו, אינה מקודשת.

ואם קידשה במלוחה שהיא חייבת לו, אף על פי שנגנבו או שנאבדו המעות שנתן לה, ולא נשתייר הימנח [מהמלוחה שנתן לה] שוה פרוטה, הרי זו מקודשת. (13)

רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר:

יעידו עדים על הקידושין, כיון שלא ראו שיש פקדון בידה, וראה מה שביאר שם.

13. כתב רש"י: "מקודשת בהיא הנאה דמחיל לה גבה", והלשון צריך תלמוד, וראה מה שכתבו בזה ה"פני יהושע" וה"ברכת אברהם".

1. בפשוטו סברת תנא קמא היא, שהוא סובר: "מלוחה לאו להוצאה ניתנה", כלומר: כל זמן שהמעות בעין הרי הם עדיין של המלוחה, אבל משהוציאם שוב אין הם שלו, ובחוב אי אפשר לקדש, וזה הוא טעם החילוק במלוחה אם נשתייר הימנח שוה פרוטה או לא.

אבל לפי שיטת רש"י [כפי שביאר שיטתו

ישלים אותו תהא מקודשת, וזה הוא שאמרו "וישלים", דהיינו שאם ישלים תהא מקודשת, ואם לאו לא תהא מקודשת, וראה שם מה שהביא משמם לבאר למה חל תנאי זה ואף שלא כפל את תנאו.

אבל ה"אבני מלואים" גופיה חולק עליהם, וסובר, שייסוד הדין שהוא צריך להשלים אינו משום שהתנה את הקידושין בכך, אלא שהוא פסק על האשה מנה שלם, וכשם שבמקח מתחייב הקונה לשלם את דמי המקח כאשר קצצו, כך הקונה את האשה צריך הוא לשלם את דמיה כפי שקצצו.

12. הקשה ה"חזון איש" [סימן מ סק"ו], האיך

אחריות, אף על גב דלא נשתייר הימנה שוה פרוטה, הרי זו מקודשת! ? שהרי דין זה כדין המלוה. (2)

אלא בהכרח שברייתא זו משובשת היא, ותריין הכי [וכך תיישבנה]:

"התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך, והלכה ומצאתו שנגנב או נאבד", והיא קיבלה על עצמה אחריות על כך: "אם נשתייר הימנו שוה פרוטה מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת", שהרי מלוה היא, והמקדש במלוה — שאינה בעין — אינה מקודשת לכולי עלמא.

ובמלוה ממש, אף על פי שנשתייר הימנה שוה פרוטה — אינה מקודשת, משום ש"מלוה להוצאה ניתנה".

רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: מלוה הרי היא כפקדון, שאם נגנבו או נאבדו המעות שנתן לה, ונשתייר מהם שוה פרוטה הרי היא מקודשת, וכדמפרש טעמא לקמן.

כי האי פקדון ששנינו בברייתא שאם לא נשתייר הימנו שוה פרוטה אינה מקודשת אפילו לתנא קמא, היכי דמי?

אי [דקביל] [דקיבלה] האשה עליה אחריות על הגניבה או האבידה של הפקדון, הרי היינו מלוה שאין המעות בעין, כלומר: הרי חייבת היא בתשלומיו, והיות וסובר תנא קמא, שבמלוה מקודשת היא אפילו כשאינן מעות ההלוואה בעין, למה לא תתקדש אפילו בפקדון כשלא נשתייר הימנו שוה פרוטה! ?

ואי עוסקת הברייתא בפקדון דלא [קביל] [קיבלה] האשה עליה אחריות, ולכן לכולי עלמא אינה מתקדשת כשלא נשתייר הימנו שוה פרוטה; הרי תיקשי, דאי הכי:

אדתני סיפא בדברי תנא קמא: "ובמלוה, אף על פי שלא נשתייר הימנה שוה פרוטה, מקודשת", ניפלוג וניתני בדידה [יחלק התנא בפקדון עצמו]:

במה דברים אמורים שאינה מקודשת אם לא נשתייר מן הפקדון שוה פרוטה, בכגון שלא קבלה עליה אחריות, אבל קבלה עליה

שהוא סובר: "מלוה לאו להוצאה ניתנה" והיינו שחייב הוא להעמידה בעיסקא, ואם כן במלוה שהעמידה בעיסקא הרי היא מקודשת אף על פי שלא נשתייר הימנה שוה פרוטה, כי העיסקא הלוא קיימת, אבל בפקדון אפילו אם קיבל עליו אחריות, לא שמענו שיהא חייב להעמיד למפקיד עיסקא, ואם כן אם לא נשתייר הימנו שוה פרוטה אינה מקודשת אפילו אם קיבל עליו אחריות! ? ולפי מה שנתבאר בהערה לעיל דלא כה"פני יהושע", ואף רש"י מודה שאינו יכול לקדש אלא במעות כשהם בעין, ואפילו למאן דאמר: מלוה לאו להוצאה ניתנה, ניחא.

ה"פני יהושע" שהובא בהערה לעיל, הסובר: מלוה לאו להוצאה ניתנה, היינו שתמיד צריך להעמידה בעיסקא, אם כן מה טעם החילוק בין כשהמעות הם בעין לבין אם המעות אינם בעין! ? ולפי מה שנתבאר בהערה לעיל דלא כה"פני יהושע", ואף רש"י מודה שאינו יכול לקדש אלא במעות כשהם בעין, ואפילו למאן דאמר: מלוה לאו להוצאה ניתנה, ניחא.

2. יש לתמוה לשיטת רש"י [כפי שפירשה ה"פני יהושע"] בדין מלוה לאו להוצאה ניתנה, מאי קשיא לגמרא, והרי יש לומר בדעת תנא קמא

ומפרשינו **במאי קמיפלגי** תנא קמא ורבי מאיר? (3)

אמר רבה: אשכחתינהו לרבנן כבי רב [מצאתי את החכמים בבית המדרש], **דיתבי וקאמרי** [שהיו יושבים ואומרים] **בביאור מחלוקתם:**

לעולם כולי עלמא סוברים שמלוה להוצאה ניתנה, (4) ואילו כבר היה מתחיל הלווה להוציא מן המעות, הרי שלכולי עלמא לא היתה מתקדשת בהם, כי בשימוש זה קנאתם; (5) ואולם, הברייתא הרי עוסקת באופן שעדיין לא התחיל להוציא מן המעות

כלל, אלא שמקצתם נגנבו או שאבדו, (6) ובזה הוא שנחלקו; ויסוד מחלוקתם הוא:

בדין מלוה שלא התחיל להוציא ממנה כלום, אם היא עדיין **ברשות בעלים** לחזרה [שיוכל המלוה לחזור בו מן ההלוואה], **והוא הדין** אם היא ברשותו **לאונסין** [שאם יאנסו המעות, אין הלוה חייב לשלם את ההלוואה], הוא **דקמיפלגי:** (7)

דמר תנא קמא פבר: מלוה מיד כשקיבלה הלוה, ואף על פי שלא הוציא מן המעות כלום, **כבר ברשות לזה קיימא** ואין הבעלים יכולים לחזור בהם, **והוא הדין לאונסין** שאין

להוציאה, אבל אם התחיל להוציאה, כבר אינו שלו לענין חזרה; ולשיטת רש"י בביאור "מלוה להוצאה ניתנה" נמי מוכרח כן, שהרי אם סוברים הם שמלוה לאו להוצאה ניתנה, אם כן למה כנשתייר הימנה שוה פרוטה אינה מקודשת, והרי אם כי אינו יכול לחזור בו, מכל מקום הרי צריכה היא להעמידה בעיסקא ותהיה מקודשת.

5. ראה ב"ברכת אברהם" שנתקשה, מה טעם יש לומר שאחר שהתחיל להשתמש במקצת המעות יקנה את שאר המעות, והרי מה הקשר בין מעות אלו לחבריהם! ? וראה מה שכתב שם.

6. כמבואר בתוספות בד"ה אלא.

7. יש מי שהעיר, כי מלשון זו של הגמרא למד רש"י לפרש "מלוה להוצאה ניתנה" כפי שפירש, ולא כדברי תוספות ר"י הזקן שפירש, שהנידון הוא לענין חזרה [מלבד שהלשון "מלוה להוצאה ניתנה" מיושב יתר לפירושו של רש"י]; כי לפי שיטתו של ר"י הזקן תיקשי: מאי שנא שזה נקרא "מלוה להוצאה ניתנה", וזה נקרא "מלווה

3. פירש רש"י: שהרי "אי בלהוצאה ניתנה פליגי [אם נפרש את מחלוקתם שנחלקו בדין "מלוה להוצאה ניתנה"], סוף סוף כתנאי אמרה רב לשמעתייה". ומבואר, שהיה מקום לפרש את מחלוקתם, שנחלקו אם להוצאה ניתנה או לא, וטעמו של רבי מאיר הסובר שמלוה הרי היא כפקדון שאם נשתייר הימנה שוה פרוטה, הרי היא מקודשת, הוא משום שלדעתו "מלוה לאו להוצאה ניתנה".

וצריך ביאור: הרי לשיטת רש"י עצמו [וכפי שפירשה ה"פני יהושע"] בבאור דין "מלוה לאו להוצאה ניתנה", אין צריך שישתייר מן המלוה שוה פרוטה, כי מאחר שחייב הוא להעמיד עיסקא כנגד המלוה, אם כן אפילו לא נשתייר מן המלוה עצמה שוה פרוטה הרי היא מקודשת בעיסקא! ? ולפי מה שנתבאר בהערה לעיל דלא כה"פני יהושע", ואף רש"י מודה שאינו יכול לקדש אלא במעות שהם בעין ואפילו למאן דאמר: מלוה לאו להוצאה ניתנה, ניחא.

4. כן כתב רש"י; והנה לשיטת ר"י הזקן בביאור "מלוה להוצאה ניתנה" ודאי מוכרח הוא, שהרי לא נחלקו לענין חזרה אלא כשלא התחיל

תנא קמא סבר: אין הבעלים יכולים לחזור בהם אף קודם שהתחיל להשתמש במעות, ואם כן שלה הם, ואין היא מתקדשת בהם.

ורבי מאיר סבר: עד שלא החל הלווה להשתמש במעות, יכול המלוה לחזור בו, ואם כן שלו הוא, ויכול לקדשה במעות אלו.

ומקשינן על מה שנתבאר שהתנאים בברייתא נחלקו, אם הלוה קונה את מעות המלוה על כל פנים לענין חזרה עד שלא החל להשתמש בהם:

ואלא — לפי מה שנתבאר — **הא דאמר רב הונא: השואל קורדום מחבירו: אם כבר ביקע בו, קנאו היות והחל להשתמש בו, ושוב אין יכולים הבעלים לחזור בהם, אבל אם עדיין לא ביקע בו, לא קנאו, והבעלים יכולים לחזור בהם** — (8)

לימא כתנאי אמרה לשמעתיא [האם נאמר שדבריו במחלוקת התנאים שבברייתא היא שנויה]!?

ומשנינן: **לא תלוי דינו של רב הונא העוסק בשאלה, במחלוקת התנאים העוסקת במלוה:**

עד כאן לא פליגי התנאים בברייתא: אלא במלוה דלא הדרה בעינא [שאינה אמורה לחזור בעצמה], **אבל בשאלה דהדרה בעינא** [שאמורה היא לחזור בעצמה], **דברי הכל:**

המלוה אחראי להם, אלא הלוה יפרע את ההלוואה; ולכן אינה מקודשת אפילו שעדיין לא הוציא מהם, שהרי המעות כבר שלה הם.

ומר רבי מאיר סבר: מלוה — עד שלא התחיל להוציא ממנה — ברשות בעלים [המלוה] **קיימא, והוא הדין לאונסים** הם ברשות המלוה, ואין הלוה חייב לפרוע את ההלוואה; והיות ושללו הם עדיין, על כן מקודשת היא, אם נשתייר בפקדון אחר הגניבה שוה פרוטה.

ומוסיף רבה ואומר: **ואמינא לחו** [אמרתי להם] **לחכמי בית המדרש, שביארו כן את מחלוקתם: אף אני סובר בעיקר הדבר כפירושכם, אלא שאני חלוק עליכם בפרט אחד, והוא:**

לענין אונסים כולי עלמא — בין תנא קמא ובין רבי מאיר — **לא פליגי, דאף על פי שלא התחיל עדיין להוציא ממעות המלוה ברשות לוחם קיימי, וחייב הוא לפרוע —**

ומאי טעמא, משום דלא גרעא הלוואה משאלה, מה שאלה דהדרה בעינא [שחוזרת היא בעינן] **חייב הוא באונסים** מיד כשקיבלה לידו, ואף שלא החל עדיין להשתמש בה, **מלוה לא כל שכן, שיתחייב באונסין כשבאה לידו, ואף שלא החל להשתמש בה!**

אלא הכא, מלוה ברשות בעלים לחזרה בלבד, הוא דאיכא בינייהו:

8. כן פירש רש"י, וכן כתבו התוספות; והוסיפו, שלענין אונסין קונה הוא במשיכה והביאו לזה ראייה מבבא מציעא; ודבריהם צריכים ביאור, כי למה הוצרכו להביא ממרחק לחמם, והרי בהדיא אמרינן בסוגיין, שלענין אונסים חייב הלוה מיד

ברשות בעלים לחזרה, והרי הכל ענין אחד הוא, אלא שהנידון "מלוה להוצאה ניתנה" הוא אחר שהתחיל להשתמש במעות, והנידון כאן הוא קודם שהתחיל להשתמש במעות; ולפירוש רש"י ניחא מאד.

ביקע בו, איך [אכן קנה את הגרזן לשאילתו],
לא ביקע בו, לא קנאו. (9)

כאן שבה הגמרא לדברי רב, שאמר: המקדש
במלוה אינה מקודשת ואפילו המעות בעין,
וכל שכן כשהמעות כבר אינם בעין,
ושואלת: נימא דברי רב כתנאי [במחלוקת
התנאים הבאה היא שנויה]:

דתניא: האומר לאשה: "התקדשי לי בשטר
חוב", ומפרש לה ואזיל, או שהיה לו מלוה
ביד אחרים והירשה אותה עליהם [שהיו
אחרים חייבים לו כסף, וכתב לאשה הרשאה
עליהם], כלומר: הקנה את המלוה לאשה:

רבי מאיר אומר: מקודשת.

וחכמים אומרים: אינה מקודשת.

והרי האי "שטר חוב" שקידשה בו היכי
דמי?

אילימא שטר חוב דאחרים, שהיו אחרים

חייבים לו בשטר, ואת החוב הזה נתן לאשה
לשם קידושין, הרי היינו מלוה ביד אחרים,
ולמה נשנו בבביתא שני דינים שהם אחד?!

אלא לאו בהכרח שקידשה בשטר חוב רידה
[שהיתה היא חייבת לו מעות בשטר], ואם
כן במקדש במלוה — שאינה בעין (10) —
קמיפלגי, ונמצאו דברי רב תלויים במחלוקת
תנאים!

ודחינן: לעולם זו ששינו בבביתא "התקדשי
לי בשטר חוב", היינו בשטר חוב דאחרים
— (11)

ודקשיא לך: היינו מלוה ביד אחרים שנחלקו
בו בבביתא, לא תיקשי, ומשום דהבא
בבביתא במלוה בשטר ובמלוה על פה קא
מיפלגי, כלומר: שתי מחלוקות נפרדות
נחלקו, האחת: במלוה על אחרים שיש לו
עליה שטר חוב, והשניה: במלוה על פה
שיש לו על אחרים, ואין טעמו של זה
כטעמו של זה.

משום דלא גרעא משאלה, הרי שבשאלה חייב
הוא באונסין מיד, וראה מה שכתב המהרש"א
בביאור דבריהם.

9. א. ביאר רש"י: אלא במלוה דלא הדה בעינא:
הילכך כיון דרשאי הלוקח ליקח בהן סחורה,
הויא ליה ברשותיה, ואין המלוה יכול לחזור,
שהרי לא לכך הלוהו לקבל מעות הללו עצמן
אלא מעות אחרים.

ב. ראה בריטב"א כאן שהאריך לבאר, למה
אינו קונה את הקורדום במשיכה, ועוד, כיון
שאינו קונה במשיכה למה נקנה הוא בביקוע,
שלא מצינו קנין זה בשום מקום שיהא כלי נקנה
בתחילת מלאכה.

10. כן נראה לפרש מדקדוק הלשון, שלעיל
בתחילת הסוגיא מביאה הגמרא בביתא ומפרשת
שנחלקו במלוה אם להוצאה ניתנה או לא, וכאן
אמרו סתם שנחלקו במקדש במלוה, משמע
שהגמרא מפרשת את מחלוקתם אפילו במלוה
שאינה בעין, וזה אינו תלוי בדין "מלוה להוצאה
ניתנה".

אלא שיש לעיין, מה הוא באמת הטעם שאת
הבביתא לעיל מפרשת הגמרא שהם נחלקו
דוקא כשהמעות הם בעין, ואילו את הבביתא
הזאת מפרשת הגמרא שנחלקו אפילו במלוה
שאינה בעין.

11. כתבו התוספות: אבל בשטר חוב שלה אינה
מקודשת; ותמהו: מאי שנא שבמלוה דאחרים

והכמנים אומרים: **בין שכתב** שטר מכירה על מכירת החוב [נמסרה לו], **ולא מסר** את שטר החוב עצמו לקונה, **ובין שמסר** את שטר החוב לקונה, **ולא כתב** שטר מכירה על מכירת החוב ומסרה לו, **לא קנה** הלוקח, **עד שיכתוב** לו המלוה שטר מכירה וימסרנו לו, **וימסור** לו גם את שטר החוב.

ובפלוגתת רבי וחכמים נחלקו התנאים במלוה בשטר שיש לו על אחרים שמסר אותו לאשה כדי להתקדש בו:

מר רבי מאיר אית ליה דרבי, שבמסירה לבד קנתה את החוב, ולכן מקודשת היא.

ומפרשת תחילה הגמרא את מחלוקתם בשטר בכמה אפשרויות, ואחר כך מפרשת הגמרא את מחלוקתם במלוה על פה.

במלוה בשטר – שיש לו על אחרים – **במאי פליגי?** ומפרשת הגמרא בארבעה אופנים:

א. בכגון שמסר לה את שטר החוב שבדו, ולא כתב שטר מכירה על החוב, **ובפלוגתא דרבי ורבנן קמיפלגי! דתניא:**

אותיות נקנות במסירה,⁽¹²⁾ כלומר: חוב שיש לאדם על חברו בשטר, יכול הוא להקנותו על ידי מסירת שטר החוב לקונה, **דברי רבי**.

שהתוספות והר"ן נחלקו בטעם הדין שבמלוה דאחרים היא מקודשת, שלדעת התוספות בתורת "כסף" היא מתקדשת, ואילו לדעת הר"ן בתורת "הנאה" היא מתקדשת, וראה שם שכתב נפקא מינה בזה לענין שעבוד חובות, שלפי שיטת התוספות שחוב הוא כסף, אם כן משתעבדים חובות למלוה, ואילו לדעת הר"ן שאין זו אלא הנאה, אם כן אין חובות משתעבדים לבעל חוב, שלא משתעבדים לו אלא כסף או שוה כסף, אבל הנאות אינן משתעבדות לו.

12. כתב הרשב"ם בבבא בתרא עו א ד"ה ואותיות במסירה "אבל משיכה אינה אלא בדבר שגופו ממון, דמכי משך ליה זכה ביה, והכא נמי לגבי לצור על פי צלוחיתו תיהני ליה משיכה כשאר מטלטלין, אבל כדי לגבות החוב, צריך שימסרנו מלוה ליד הלוקח".

וראה שם בתוספות בד"ה אי כרבי שהאריכו לבאר דמסירה לבד אינה קונה בשטר חוב, אלא "עם המסירה דאותיות צריך משיכה, והא דמזכיר בכל מקום מסירה באותיות, אף על גב

היא מקודשת, ואילו במלוה שלה אינה מקודשת!?

וביאר: ודאי מלוה שלה, שכבר קנתה, ואינו נותן לה שום דבר חדש, שהרי אותם מעות היו שלה קודם קידושין, לכן היא אינה מקודשת; אבל כשנותן לה מלוה דאחרים, הרי נותן לה דבר חדש שלא היה בידה קודם, ולכן היא מקודשת "דנהי דאין המלוה בעין, מכל מקום זכות הוא לו, כאילו היה בעין".

והר"ן [כ א מדפי הרי"ף] כתב בדינו של רב, שאמר, המקדש במלוה אינה מקודשת, מלוה להוצאה ניתנה: "וכיון דלהוצאה ניתנה היא לה כדידה, ולא יהיב לה מידי; ואיהי אין דעתה על הנאת מחילת המלוה, אלא אזווי, ולא יהיב לה מידי"; והביא את סוגייתנו, וכתב: "ודחינן, לעולם שטר חוב דאחרים וכו', כלומר: דבמלוה דאחרים ליכא למימר דעתה אזווי, דלא אמרינן הכי אלא במלוה דידה, שכבר היתה מחויבת לו, אבל כשהוא בא לקדשה במלוה דאחרים, אין דעתה להתקדש בזווי, אלא בהנאה דאית בה".
וב"קצות החושן" סימן קא סק"ב, כתב,

ומר חכמים לית ליה דרבי, והיות שלא כתב לה שטר מכירה, היא אינה מקודשת.

ב. ואיבעית אימא בביאור מחלוקתם במלוה בשטר:

דכולי עלמא — בין רבי מאיר ובין חכמים — לית להו דרבי, ובמסירה לכד לא קנה, והכא כבריייתא עסקינן כגון שכתב לה גם שטר מכירה, שהיה כתוב בו: "קני לך שטר חוב זה" בלבד, ובדרב פפא — הסובר שנוסח זה אינו מספיק — קמיפלגי:

דאמר רב פפא:

האי מאן דזבין שטרא לחבריה [המוכר לחבירו שטר חוב], צריך למיכתב ליה בשטר המכירה: "קני לך הוא וכל שעבודיה [קנה לך את שטר החוב ואת כל השעבוד שלו]".

מר חכמים אית ליה דרב פפא, ולכן אינה מקודשת, שנוסח השטר שכתב לה אינו מספיק, ולא קנתה את החוב שבשטר, ולכן היא אינה מקודשת.

ומר רבי מאיר לית ליה דרב פפא, ודי בנוסח שכתב בשטר המכירה כדי לקנות את שטר החוב, יחד עם מסירת שטר החוב עצמו.

ג. ואיבעית אימא לפרש את מחלוקת התנאים במלוה בשטר:

דכולי עלמא אית להו דרב פפא, והכא עסקינן באופן שכתב את הנוסח הראוי, והאשה אכן קנתה את החוב שבשטר, ובדשמואל — שלפי דעתו, מכל מקום אינה מקודשת — קמיפלגי! דאמר שמואל:

המוכר שטר חוב לחבירו, וחזר המלוה מ-א ומחלו לחוב, הרי זה מחול; (1) ואפילו יורש של המלוה מחול; ולסברא זו, אין האשה

דבעי משיכה, היינו משום דבעינן מסירה מיד ליד, ואף על גב דבעלמא לא בעינן מיד ליד.

1. כמה שיטות יש בראשונים בביאור ובטעם דין זה:

ברש"י כתב כאן את הטעם שהוא יכול למחול: "שהלוה לא נתחייב ללוקח כלום, אלא מחמת המוכר והרי מחלו אצלו". ולשון רש"י בכתובות פה ב ד"ה מחול, דאמר ליה לזה ללוקח: "לאו בעל דברים דידי את".

והתוספות כתבו כאן בשם "יש מפרשים": מכירת שטרות אינה אלא מדרבנן, ולכן מועיל מחילה, [וכן נראה בפשטות מדברי הגמרא בבבא בתרא קמז ב, וכמו שכתבו הראשונים]; וביארו האחרונים, שאף מדרבנן אינו יכול למכור את החוב, אלא שהלוקח הוא כמו מורשה

של הבעל חוב לגבותו, אבל המלוה הוא בעל החוב של הלוה, ולכן יכול הוא למחול; וראה גם ברמב"ם [מכירה ו יב] שכתב: "קנין השטרות כדרך הזאת [שנתבארה בהלכות שם] מדברי סופרים, אבל מן התורה אין הראיות נקנות אלא גוף הדבר הקנוי בלבד, לפיכך המוכר שטר חוב לחבירו עדיין יכול למחלו, ואפילו יורשו מחלו".

וראה מה שכתב הרמב"ן בבבא בתרא עז א, להקשות מסוגייתנו, שהרי אמרו שהמקדש בשטר חוב דאחרים מקודשת, ואם נאמר שאין המכירה חלה אלא מדרבנן אם כן לא תהא מקודשת גמורה, וכתב על זה: "ואפשר דמאי "מקודשת" דקאמר רבי מאיר מקודשת מדבריהם לאצרוכי גיטה וכו' ואינו מחוור".

והראב"ד בהשגותיו על הרמב"ם כתב: "לא